

خشت اول

مدرسه تلویزیونی ایران، نفسی تازه در آموزش های پیش دبستانی

● حمیدرضا محمدبیگی

● کارشناس مسئول آموزش پیش دبستانی و دوره اول ابتدایی اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران

آسیب را متحمل شد، چرا که در مدرسه تلویزیونی ایران مورد توجه قرار نگرفت و برنامه ای برای این دوره تحصیلی ساخته نشد. شبکه شاد نیز که توسط وزارت آموزش و پرورش ساخته شده بود، دوره پیش دبستانی را پوشش نداد و کودکان این سن در بستر فضای مجازی رها شدند و سال تحصیلی ۹۹-۹۸ بدون برنامه خاص پیش دبستانی به پایان رسید.

اما این آخر ماجرا نبود. بی توجهی به این دوره تحصیلی در شبکه شاد و مدرسه تلویزیونی از یک طرف و شیوع و ماندگاری ویروس کرونا از طرف دیگر، دست به دست هم دادند تا در کنار مشکلات اقتصادی ناشی از کمبود درآمد خانواده ها، پوشش پیش دبستانی به سرایشی سقوط نزدیک شود؛ به طوری که بسیاری از خانواده ها ترجیح دادند در سال تحصیلی جدید (۹۹/۱۴۰۰) از ثبت نام فرزندان خود در مدرسه امتناع کنند.

بدین ترتیب، پوشش تحصیلی این دوره با افت شدید مواجه شد. بسیاری از مراکز پیش دبستانی رو به تعطیلی رفتند، و مربیان پیش دبستانی نیز طعم بیکاری و از دست دادن شغل را چشیدند تا مشکلات جدیدی به مشکلات قبلی آن ها اضافه شود.

این خلأ همچنان احساس می شد تا اینکه در آبان ۱۳۹۹، با هماهنگی وزارت آموزش و پرورش، سازمان صدا و سیما و نیز اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران، در اقدامی ستودنی ولی دیر هنگام تصمیم گرفتند، آموزش های پیش دبستانی وارد مدرسه تلویزیونی ایران شود و از این تاریخ، روزانه حدود یک ربع ساعت برنامه آموزشی از شبکه آموزش برای آموزش خانگی نوآموزان پخش شود.

خانواده هایی که نتوانسته بودند فرزندان خود را در دوره پیش دبستانی ثبت نام کنند، روزنه امیدی یافتند و بدین ترتیب، دریچه ای برای توجه به تربیت به کودک و نوآموز و نیازهای آن ها در کشور گشوده شد.

اما اکنون سؤال بسیاری از علاقه مندان و صاحب نظران

شیوع بیماری کرونا و همه گیری آن که از اسفند ۱۳۹۸ آغاز شد، بسیاری از کارکردهای جامعه را تحت تأثیر قرار داد، به طوری که برخی از آن ها رو به افول نهادند. از جمله آن ها مدرسه ها بودند که باید خود را با شرایط جدید تطبیق می دادند. آموزش های انفرادی در بستر فضای مجازی، یکی از راهکارهایی بود که مدرسه ها برای ادامه نقش فرهنگی و اجتماعی خود بدان متوسل شدند. تا حد زیادی نیز در جذب دانش آموزان و خانواده ها موفق شدند؛ طوری که با تلاش های جهادی معلمان، جلوه هایی ناب از ایثار و فداکاری به نمایش گذاشته شد.

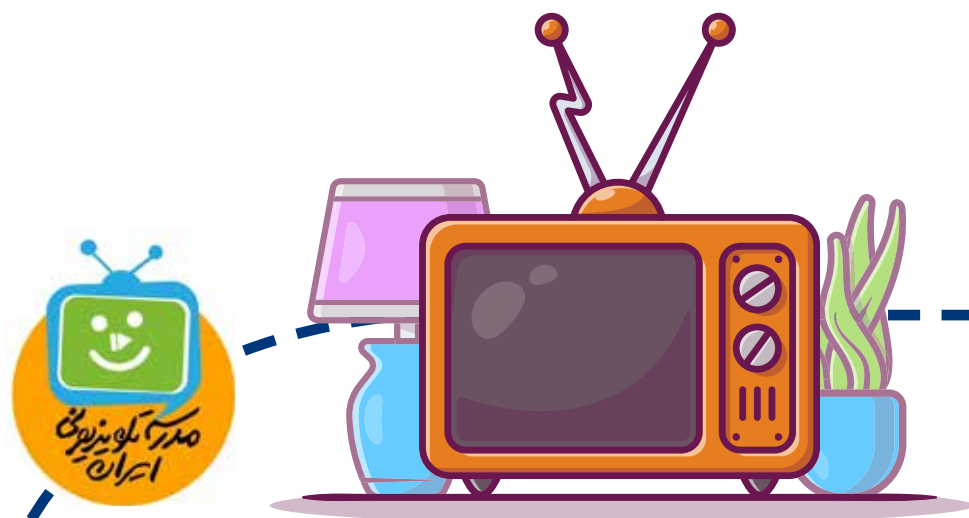
اما اینکه آموزش مجازی، در مقایسه با آموزش های حضوری، تا چه اندازه توانسته است کیفیت لازم را داشته باشد و جای خالی مدرسه و کلاس را برای دانش آموزان پر کند، سؤالی است که باید در زمان مناسب به آن پرداخته شود.

در این میان، آموزش و پرورش با فراهم کردن بستری به نام «شاد» در فضای مجازی، کوشید فعالیت های آموزشی مجازی مدرسه ها را در این شبکه متمرکز و امکان ارتباطی امن و رایگان را برای مدرسه ها، دانش آموزان و خانواده ها فراهم کند. اما چالش مهم دیگر این بود که بسیاری از دانش آموزان به شبکه های اجتماعی دسترسی لازم را نداشتند و امکان حضور در کلاس های آنلاین و آفلاین برای ایشان فراهم نبود.

مدرسه تلویزیونی ایران نیز هدیه دیگری برای دانش آموزان بود که در اسفند ۱۳۹۸ با هماهنگی وزارت آموزش و پرورش و سازمان صدا و سیما شکل گرفت. این برنامه با ارائه آموزش های مناسب و امکان پوشش سراسری و دسترسی آسان، توانست جایگاه بالایی در غلبه بر مشکلات آموزش های مجازی و پرکردن خلأ ناشی از غیرحضور شدن مدرسه ها کسب کند.

در این گیر و دار، دوره

پیش دبستانی بیشترین

راهنمای برنامه و فعالیت‌های آموزشی دوره معرفی شده‌اند، نقاط مشترکی هستند که می‌توانند حلقه اتصال محتوای آموزشی غیرمتمرکز و متعدد در سطح کشور باشند. چنانچه برنامه آموزشی مدرسه تلویزیونی ایران بر مبنای اهداف آموزشی مصوب ساخته شود، می‌تواند ضمن برخورداری از کیفیت لازم، برنامه‌ای ملی تلقی شود و در شهرها و روستاهای دور و نزدیک جوابگوی خانواده‌ها و نوآموزانی باشد که چشم امید خود را به تلویزیون دوخته‌اند.

از مزایای دیگر آموزش‌های تلویزیونی این است که می‌تواند الگویی برای تدریس مربیان فراهم کند و عملاً یک دوره و کارگاه آموزشی برای مربیان باشد تا آن‌ها با مقایسه روش‌های تدریس خود با آنچه در تلویزیون اتفاق می‌افتد، به ضعف‌ها و قوت‌ها پی ببرند. در واقع، مدرسه تلویزیونی ایران یک برنامه درس‌پژوهی به وسعت ایران است.

بنابراین، اقدام آموزش و پرورش، و صدا و سیما در تداوم این آموزش‌ها و کیفیت‌بخشی بیشتر به مدرسه تلویزیونی ایران، به‌ویژه برنامه آموزشی پیش‌دبستان، وظیفه‌ای خطیر است که می‌تواند به‌مثابه خونی تازه در رگ‌های خشکیده دوره پیش‌دبستان جریان یابد.

به امید آنکه مشکلات و مسائل این دوره، به‌ویژه وضعیت شغلی مربیان، محتوای آموزشی، آموزش نیروی انسانی و همچنین برخورداری از ساختار منسجم، مناسب و مدیریتی یکپارچه در سایه الطاف خداوندی و توجه بیشتر مسئولان و علاقه‌مندان به آینده کشور و سرنوشت کودکان پیش‌دبستانی که در سنین حساس یادگیری و تربیت به سر می‌برند، رفع شود و با درست گذاشتن خشت اول در نظام تعلیم و تربیت، روزبه‌روز شاهد رشد و ترقی نظام تعلیم و تربیت کشور باشیم!

تربیتی این است که مدرسه تلویزیونی چگونه می‌تواند در شرایط پیچیده ناشی از غیرحضور شدن مدرسه‌ها به کمک نوآموزان پیش‌دبستانی و خانواده‌ها بیاید و آن‌ها را از سردرگمی و بلاتکلیفی نجات دهد؟ برنامه آموزشی غیرمتمرکز پیش‌دبستانی را چگونه می‌توان با پوششی سراسری و متمرکز به اجرا درآورد؟ و تناقض تمرکز و نبود تمرکز را چگونه می‌توان حل کرد؟

این‌ها سؤالاتی هستند که پاسخ به آن‌ها چندان هم ساده نیست. اما نگاهی به سازمان‌دهی برنامه مدرسه تلویزیونی ایران، روزنه‌های امیدی در اثربخشی این برنامه نشان می‌دهد. همان‌طور که گفته شد، برنامه آموزشی دوره پیش‌دبستان، به‌ویژه در حوزه محتوا و تربیت مربی، برنامه‌ای غیرمتمرکز و تقریباً استانی است. به عبارت دیگر، نوآموزان دوره پیش‌دبستانی همانند سایر دوره‌های تحصیلی، محتوای ملی و کتاب درسی واحدی ندارند و هر استان براساس شرایط بومی، فرهنگی و اجتماعی حاکم بر آن، نسبت به تولید محتوای آموزشی اقدام می‌کند و این چالشی بود که مدرسه تلویزیونی هم با آن مواجه شد.

کارشناسان آموزش و پرورش، به‌عنوان پشتیبانان مدرسه تلویزیونی، باید برای غلبه بر آن راهکار مناسبی پیدا می‌کردند تا آموزش‌های متمرکز تلویزیونی نه‌تنها با محتوای آموزشی استان‌ها تناقض نداشته باشد، بلکه با آن همسو باشد و بتواند جوابگوی نیاز نوآموزان، خانواده‌ها، مربیان و صاحب‌نظران در اقصا نقاط کشور باشد.

اما آن روزنه امید که به آن اشاره شد، کدام است؟ چه چیزی می‌تواند به‌عنوان نقطه مشترکی در تولیدات و محتوای آموزشی استان‌ها و مناطق کشور مطرح شود؛ به‌طوری‌که برنامه آموزشی تلویزیونی برای همگان در همه جای کشور قابل استفاده و استناد باشد؟

به نظر می‌رسد، هدف‌های آموزشی پیش‌دبستان که در